Lietas Nr. A420182125
A42-01821-25/42
ECLI:LV:ADRJRTN:2025:1126.A420182125.2.S

Administratīvā rajona tiesa

Rēzeknes tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2025. gada 26. novembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis Māris Šļakota,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par Valsts policijas 2025. gada 30. maija lēmuma Nr. 113 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes 2025. gada 16. aprīļa lēmumu Nr. 94 pieteicējam /Persona A/ piemērots disciplinārsods. Izskatot apstrīdēšanas iesniegumu, Valsts policijas priekšnieka p.i. pieņēma 2025. gada 30. maija lēmumu Nr. 113 par disciplinārsoda – rājiens – piemērošanu pieteicējam. Lēmumā norādīts turpmāk minētais pamatojums.

[1.1] 2025. gada 18. februārī ap plkst. 11.00 Valsts policijas inspektori /Persona A/ un /Persona D/ devās uz izsaukumu /Adrese A/. Policiju bija izsaukusi /Persona C/, ziņojot, ka viņas dzīvesvietā atrodas nevēlama persona alkohola reibumā. Notikuma vietā inspektori konstatēja, ka dzīvoklī atrodas /Persona B/ acīmredzamā alkohola reibuma stāvoklī. Pēc dzīvokļa īpašnieces lūguma amatpersonas vairākkārt aicināja /Persona B/ pamest dzīvokli, taču viņš šos aicinājumus ignorēja. Lai /Persona B/ nogādātu uz policijas dienesta transportlīdzekli, pret viņu tika pielietots fizisks spēks, kā arī tika izmantots speciālais līdzeklis – asaru gāzes baloniņš.

/Persona B/ tika nogādāts uz /Nosaukums/ Sociālā dienesta atskurbšanas telpām, turklāt bez virsdrēbēm un apaviem.

Pieteicējs 2025. gada 18. februārī pieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu un soda piemērošanu /Persona B/. Administratīvais sods 140 naudas soda vienību apmērā (atbilst 700*euro*) piemērots par amatpersonas likumīgo prasību nepildīšanu vai amatpersonas darbības traucēšanu.

[1.2] Izvērtējot pret pieteicēju ierosinātās disciplinārlietas materiālus, Valsts policija secināja, ka fiziska spēka pielietošana pret /Persona B/ konkrētajā situācijā bija pamatota un samērīga. Vienlaikus, lai gan policijas amatpersonām ir tiesības izmantot speciālos līdzekļus, tostarp asaru gāzes baloniņu, šajā gadījumā tā pielietošana nebija tiesiska. Pieteicējs speciālo līdzekli pielietoja bez iepriekšēja brīdinājuma un apstākļos, kad tas nebija nepieciešams, jo attiecīgajos brīžos /Persona B/ neizrādīja fizisku pretestību un neradīja vardarbības draudus.

Ministru kabineta 2011. gada 18. janvāra noteikumu Nr.55 “Noteikumi par speciālo līdzekļu veidiem un to lietošanas kārtību” (turpmāk – noteikumi Nr. 55) 10. un 24. punkts paredz, ka speciālo līdzekli (gāzes baloniņu) drīkst pielietot tikai pēc mutiska brīdinājuma un tikai situācijās, kad nepieciešams dezorientēt personu, kura rada

tiešus draudus dzīvībai vai veselībai. Konkrētajā gadījumā speciālo līdzekli pret /Persona B/ vispirms piemēroja /Persona D/, līdzeklis tika piemērots brīdī, kad /Persona B/ stāvēja atstutēts pret kāpņu telpas sienu un stāvēja nekustīgs. Savukārt pieteicējs īsu brīdi pēc tam /Persona B/ sejas virzienā veica vēl vismaz trīs gāzes baloniņa pūtienus. Tāpat pieteicējs pielietoja gāzes baloniņu pret /Persona B/ arī tad, kad /Persona B/ jau sēdēja ieslēgts dienesta transportlīdzekļa pagaidu turēšanas telpā.

Ņemot vērā /Persona B/ stāvokli un to, ka viņš neapdraudēja policijas darbiniekus vai citas personas, viņa savaldīšanai būtu pietiekami pielietot citas metodes.

/Persona B/ pieteicējam adresēja aizvainojošus izteicienus, tomēr tas neatbrīvoja pieteicēju no pienākuma izturēties profesionāli un ētiski.

[1.3] /Persona B/ nogādāšana uz atskurbšanas telpām, nenodrošinot viņu ar virsdrēbēm un apaviem ziemas apstākļos, kvalificējama kā pieteicēja pieļauts likuma "Par policiju" 5. panta pirmās un otrās daļas, kā arī Valsts policijas ētikas kodeksa normu pārkāpums. Konkrētajā gadījumā pieteicējam bija jāapzinās, ka /Persona B/ pēc atskurbšanas telpu pamešanas būs bīstami atrasties ārā bez virsdrēbēm un apaviem. Turklāt /Persona B/ drēbju sagādāšana nevarēja būt apgrūtinoša, proti, amatpersonām drēbes un apavi vienkārši bija jāpaņem no /Persona C/ dzīvesvietas.

Apstrīdēšanas iesniegumā paustais apgalvojums, ka /Persona D/ esot jautājis /Persona C/ par /Persona B/ apaviem un viņa nav zinājusi to atrašanās vietu, ir vērtējams kritiski. No ķermeņa kameras videoierakstiem izriet, ka pēc /Persona B/ izvešanas no dzīvokļa /Persona D/ visu laiku atradās kopā ar pieteicēju un aizturēto personu. Ņemot vērā, ka /Persona C/ palika dzīvoklī, /Persona D/ nebija objektīvas iespējas uzdot /Persona C/ jautājumus par /Persona B/ apaviem.

[1.4] Pieņemot 2025. gada 18. februāra lēmumu administratīvā pārkāpuma procesā, pieteicējs nav ievērojis Administratīvās atbildības likuma 31. panta pirmās daļas principus. Minētā tiesību norma paredz, ka amatpersonai jāatsakās no piedalīšanās procesā, ja tā ir personiski ieinteresēta administratīvā pārkāpuma lietas rezultātā vai pastāv apstākļi, kas procesā iesaistītajām personām pamatoti dod iemeslu uzskatīt, ka šāda ieinteresētība varētu būt. Konkrētajā gadījumā /Persona B/ nepakļāvās gan /Persona D/, gan arī pieteicēja vairākkārtējiem lūgumiem pamest /Persona C/ dzīvokli un doties uz dienesta transportlīdzekli. Līdz ar ko pieteicējs ir bijis gan amatpersona, pret kuru tika vērsts administratīvais pārkāpums, gan amatpersona, kas saukusi pie administratīvās atbildības /Persona B/.

[1.5] Pieteicēja rīcībā ir jāizdala divi pārkāpumi 1) nepamatota gāzes baloniņa pielietošana un /Persona B/ nenodrošināšana ar virsdrēbēm, nogādājot viņu atskurbšanas telpās, 2) lēmuma administratīvā pārkāpuma procesā pieņemšana, neievērojot Administratīvās atbildības likuma 31. panta pirmo daļu. Par katru no minētajiem pārkāpumiem disciplinārsods jānosaka atsevišķi, rezultātā piemērojot disciplinārsodu pēc kopības. Konkrētajā gadījumā par pirmo pārkāpumu pieteicējam ir piemērojams disciplinārsods rājiens, bet par otro – piezīme. Par pieļautajiem disciplinārpārkāpumiem pēc kopības ir piemērojams disciplinārsods rājiens.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Valsts policijas 2025. gada 30. maija lēmuma Nr. 113 atcelšanu, norādot turpmāk minētos argumentus

[2.1] Pēc Valsts policijas amatpersonu vairākkārtīgiem lūgumiem pamest /Persona C/ dzīvokli, /Persona B/ atteicās to darīt, sāka uzvesties agresīvi, lamāties necenzētiem vārdiem, atteicās pildīt policijas darbinieku likumīgās prasības iet uz dienesta transportlīdzekli, sāka vicināt rokas policijas darbinieku virzienā.

Pēc ievietošanas dienesta transportlīdzekļa īslaicīgās turēšanas telpā /Persona B/ divreiz izteica pieteicējam veltītu aizskarošu frāzi, tādējādi aizskarot pieteicēja gan kā personas, gan kā Valsts policijas darbinieka godu un cieņu.

[2.2] Piemērojot disciplinārsodu, iestāde nav izvērtējusi pieteicēja kā policijas darbinieka rīcības atbilstību procesuālajām tiesību normām. Pieteicējam, pildot dienesta pienākumus, bija pienākums reaģēt uz /Persona C/ ziņojumu atbilstoši likumā"Par policiju" noteiktajām prasībām.

Konkrētajā gadījumā tika izvērtēts, ka /Persona B/ stāvoklī ir bīstami pielietot pret viņu speciālos cīņas paņēmienus, tādēļ, lai dezorientētu /Persona B/ un radītu iespēju netraucēti nogādāt viņu dienesta transportlīdzekļa

pagaidu turēšanas telpā, tika piemērota asaru gāze kā vispiemērotākais speciālais līdzeklis. Ar citiem līdzekļiem /Persona B/ nebija savaldāms. Nolikuma "Par policiju" 13. panta 6. punkta un noteikumu Nr. 55 5., 10. un 11. punkta izriet, ka policijas darbiniekam atļauts lietot gāzes baloniņu, ja nepieciešams ar sašķidrinātu gāzi īslaicīgi dezorientēt vai paralizēt personu.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka asaru gāzes vietā pieteicējam /Persona B/ savaldīšanai būtu pietiekami pielietot citas metodes, taču nav norādīts, kādas tieši.

Turklāt /Nosaukums/ atskurbšanas vietā /Persona B/ apskatīja medicīnas darbinieks, kurš viņam nekonstatēja nekādus miesas bojājumus.

[2.3] Lēmumā nepamatoti nav piešķirta ticamība apstrīdēšanas iesniegumā norādītajam, ka /Persona D/ bija jautājis /Persona C/ par /Persona B/ apavu atrašanās vietu. Pieteicējs norāda, ka pēc /Persona B/ ievietošanas dienesta transportlīdzeklī /Persona D/ bija devies uz /Persona C/ dzīvokli, kur arī notikusi apstrīdēšanas iesniegumā aprakstītā saruna. Nebija iespējams nodrošināt /Persona B/ apavus un virsdrēbes, jo /Persona C/ paziņoja, ka nezina to atrašanās vietu.

[3] Tiesai iesniegtajā paskaidrojumā Valsts policija neatzina pieteikumu, atsaucoties uz pārsūdzētā lēmuma pamatojumu.

Motīvu daļa

[4] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[5] Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplināratbildības likuma pirmo daļu par disciplinārpārkāpumu atzīstama amatpersonas ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarīta darbība vai bezdarbība, kas saistīta ar tās dienesta pienākumu pildīšanu un izpaužas kā tiesību aktos noteiktās kārtības un prasību neievērošana.

Noteikumu Nr. 55 10. un 11. punkts paredz, ka pirms speciālā līdzekļa lietošanas personu mutiski brīdina par to; bez brīdinājuma speciālo līdzekli var lietot gadījumos, ja vilcināšanās to lietot rada tiešus draudus personas dzīvībai vai veselībai vai var izraisīt citas smagas sekas, vai ja šāds brīdinājums konkrētajā situācijā nav iespējams. Savukārt minēto noteikumu 24. punkts paredz specifiskus noteikumus par to, kādos gadījumos pieļaujams lietot gāzes baloniņu, proti, ja nepieciešams ar sašķidrinātu gāzi īslaicīgi dezorientēt vai paralizēt personu vai dzīvnieku.

Likuma "Par policiju" 5. panta pirmajā daļā kā viens no policijas darbības principiem ir noteikts humānisma un cilvēka tiesību ievērošanas princips. Savukārt Latvijas Republikas Satversmes 95. pantā noteikts, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Arī vairākās Valsts policijas iekšējo noteikumu Nr. 3 "Valsts policijas ētikas kodekss" normās ir noteikts policijas amatpersonas pienākums ievērot ētikas pamatprincipus un Valsts policijas vērtības, cita starp cieņu, t. i., attieksmi, kas izpaužas kā cieņpilna komunikācija ar ikvienu sabiedrības locekli.

Secināms, ka Valsts policijas amatpersona izdara disciplinārpārkāpumu, ja tā savu amata pienākumu pildīšanas laikā neievēro speciālā līdzekļa lietošanas noteikumus, proti, neattaisnoti nebrīdina par speciālā līdzekļa lietošanu vai lieto gāzes baloniņu situācijā, kas nav saistīta ar nepieciešamību dezorientēt personu. Tāpat Valsts policijas amatpersona izdara disciplinārpārkāpumu, ja tās apiešanās ar personu ir šīs personas cieņu pazemojoša.

[6] Lietā nav strīda par to, ka vispārīgi Valsts policijas inspektoram, pildot dienesta pienākumus, ir tiesības pielietot gan fizisko spēku, gan speciālos līdzekļus, piemēram, lai savaldītu likumpārkāpēju.

Iestāde arī ir konstatējusi, ka konkrētajā gadījumā policijas inspektoriem, tostarp pieteicējam, bija tiesības pret /Persona B/, kurš nepakļāvās policijas likumīgajām prasībām, pielietot fizisku spēku, lai persona tiktu izraidīta no dzīvokļa. Tāpat arī netika konstatēts fiziskā spēka intensitātes nesamērīgums.

Tomēr iestāde ir konstatējusi, ka pieteicējs pārkāpa speciālā līdzekļa – gāzes baloniņa lietošanas noteikumus, jo speciālo līdzekli pielietoja bez iepriekšēja brīdinājuma un apstākļos, kad tas nebija nepieciešams.

Tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, atzīst iestādes secinājumu par pamatotu. Kā tas ir redzams video ierakstā, kas izdarīts kāpņu telpā, pieteicējs pret /Persona B/ gāzes baloniņu bez brīdinājuma pielieto situācijā, kad persona jau ir dezorientēta, jo pirms tam gāzes baloniņu pret viņu jau ir pielietojis otrs policijas inspektors. No video un skaņas ieraksta izriet, ka neviens no inspektoriem /Persona B/ nav brīdinājis par gāzes baloniņa sākotnējo vai atkārtoto pielietošanu. Tiesas vērtējumā iestāde pamatoti konstatēja, ka šajā situācijā pieteicēja rīcība nebija samērīga un pārkāpa speciālā līdzekļa lietošanu reglamentējošo normu prasības.

Tāpat tiesa pārliecinās, ka video ierakstā ir fiksēta gāzes baloniņa lietošana brīdī, kad /Persona B/ jau atradās transportlīdzekļa pagaidu turēšanas telpā un bija aizvērtas transportlīdzekļa restotās durvis. Video ir redzams, ka policijas darbinieks lieto pret /Persona B/ gāzes baloniņu caur durvju restojumu. Līdzekļa lietošanas brīdī /Persona B/ ir mierīgs, agresijas pazīmes nav novērojamas. Pieteicējs 2025. gada 26. marta paskaidrojumā ir atzinis, ka tieši viņš minētajā situācijā ir lietojis pret /Persona B/ asaru gāzi, jo persona turpinājusi skaļi lamāties, adresējot pieteicējam necenzētus vārdus. Tāpat pieteicējs paskaidroja, ka lamu vārdus varēja dzirdēt pagalmā esošie mājas iedzīvotāji.

Izvērtējot šo speciālā līdzekļa epizodi, tiesa atzīst par pamatotu iestādes secinājumu, ka arī tā kvalificējama kā speciālā līdzekļa lietošanu regulējošo normu pārkāpums. Tiesa norāda, ka situācijas, kurās pieļaujama gāzes baloniņa lietošana, proti, kad nepieciešams dezorientēt personu, neaptver gadījumus, kuros persona izmanto necenzētu leksiku vai lamājas. Tiesas vērtējumā gāzes baloniņa lietošanas mērķis ir personas dezorientācija fiziska apdraudējuma vai nepakļaušanās gadījumā, taču tā lietošana nav pieļaujama kā reakcija uz verbālu aizskaršanu vai lamāšanos.

[7] No lietā iesniegtajiem video ierakstiem redzams, ka policijas amatpersonas izved /Persona B/ kāpņu telpā, kur pret viņu tiek pielietota asaru gāze, kā arī noved pa kāpnēm uz izejas durvīm, pēc tam izved ārā un līdz dienesta transportlīdzeklim, kur /Persona B/ tiek ievietots transportlīdzekļa pagaidu turēšanas telpā. /Persona B/ tiek izvests bez apaviem, proti, kājās viņam ir tikai zeķes, kā arī bez virsdrēbēm. Notikumi risinās ziemā, ārā zemi klāj sniegs. Tāpat videoierakstā ir dzirdams, ka /Persona B/ gan brīdī, kad policijas darbinieki viņu izved no dzīvokļa, gan jau kāpņu telpā atkārto, ka vēlas uzvilkt apavus, lietojot frāzi "apģērbšu kājas". Policijas darbinieki uz šiem /Persona B/ vārdiem nereaģē un turpina personas pārvietošanu tādā apģērbā, kādā /Persona B/ uzturējās iekštelpās. Šādā apģērbā /Persona B/ tika nogādāts /Nosaukums/ Sociālā dienesta atskurbšanas telpās.

Tiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā tika pārkāpts no Satversmes 95. panta un likuma "Par policiju" 5. panta izrietošie principi, kas paredz cilvēktiesību ievērošanu un aizliedz cieņu pazemojošu izturēšanos. Konkrētajā gadījumā tiesa nesaskata apstākļus, kas attaisnotu personas pārvietošanu ziemas apstākļos bez apaviem un virsdrēbēm. Vienlaikus šāda pārvietošana neapšaubāmi satur cilvēka cieņu pazemojošas izturēšanās pazīmes.

Tiesa nepiešķir ticamību pieteicēja paskaidrojumam, ka nebija iespējams nodrošināt /Persona B/ apavus un virsdrēbes, jo /Persona D/ bija atgriezies dzīvoklī, bet /Persona C/ paziņojusi, ka nezina par apavu un virsdrēbju atrašanās vietu. Tiesa no lietas materiāliem negūst apstiprinājumu, ka /Persona D/ patiešām bija pēc atgriešanās dzīvoklī /Persona C/ uzdevis jautājumus par /Persona B/ apaviem un virsdrēbēm un ka viņam nav izdevies tos iegūt. Šo pieteicēja versiju, kas pirmo reizi izteikta apstrīdēšanas iesniegumā, neapstiprina citi lietā esošie pierādījumi.

[8] Tiesai konkrētajā gadījumā nerodas šaubas par soda, kas piemērots par iepriekš minēto disciplinārpārkāpumu, samērīgumu. Pieteicējam piemērots otrais no vieglākajiem disciplinārsodiem – rājiens. Iestāde ir pamatojusi soda izvēli un tiesa nekonstatē iestādes pieļautas kļūdas rīcības brīvības izmantošanā.

[9] Tiesa neanalizē, vai pieteicējam pamatoti piemērots sods arī par otru pārkāpumu, kas izpaudies kā lēmuma administratīvā pārkāpuma procesā pieņemšana, neievērojot Administratīvās atbildības likuma 31. panta pirmo daļu. Tā kā tiesa jau ir atzinusi, ka iestāde pamatoti pieteicējam piemērojusi rājienu, šāds papildu izvērtējums nevarētu ietekmēt pārsūdzētā lēmuma rezolutīvo daļu. Turklāt pieteicējs par šī pārkāpuma konstatēšanas pamatotību argumentus nav izteicis.

[10] Ievērojot minēto, pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, bet pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā /Persona A/ pieteikumu par Valsts policijas 2025. gada 30. maija lēmuma Nr. 113 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota